



Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет



№ 8, 2011 [Назад](#) [Головна](#)

УДК: 330.1;338.27;658.511

О. А. Жукова,  
аспірант, Національна академія статистики обліку та аудиту

## МОНІТОРИНГ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*У статті проаналізовано діючі методики визначення показників фінансової діяльності підприємств. Окреслено коло проблем застосування показників та надані певні пропозиції щодо їх розв'язання.*

**Ключові слова:** фінансова діяльність, економічний аналіз, показники фінансової діяльності, власний капітал, позиковий капітал, показники ліквідності

*The article analyses the current methods of determining indicators of the financial activity of the enterprises. Outlines the range of problems of application performance and provided some suggestions for their solution.*

**Keywords:** financial, economic analysis, financial activities, equity, loan capital, liquidity

**Постановка проблеми.** Господарська діяльність промислового підприємства, виходячи з основ економічної теорії, розпочинається з перетворення фінансових ресурсів у засоби виробництва, предмети праці та робочу силу. Взаємодія цих складових трансформується у готову продукцію. Після продажу готової продукції вкладений капітал перетворюється у грошові кошти з приростом, які можуть здійснювати новий кругообіг.

Рух коштів промислового підприємства, постійна їх зміна пов'язані з виникненням фінансових відносин між суб'єктами господарської діяльності. Саме тому фінансова діяльність займає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Метою даної статті є дослідження нормативно-правових актів щодо аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, який впливає на прийняття управлінського рішення.

**Вклад основного матеріалу.** Основним інструментом управління (директора, менеджера) слугує економічний аналіз, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини об'єкта, що аналізують: охарактеризувати його платоспроможність, ефективність і прибутковість діяльності, перспективи розвитку, а потім по його результатам прийняти обґрунтовані рішення.

Економічний аналіз являє собою процес, побудований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головною метою економічного аналізу є зниження фінансового ризику, пов'язаного з прийняттям економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

Теоретичні, методичні та практичні проблеми організації економічного аналізу на підприємстві досліджені в наукових працях Ф.Ф. Бутинця, І.П. Житної, І.Д. Лазаришин, С.В. Мниха, Г.В. Савицької, О.О. Терещенка, М.Г. Чумаченка та інших.

Водночас у сучасних умовах проблеми організації економічного аналізу потребують подальшого їх дослідження. Особливо вони загострилися на перехідному етапі розвитку економіки України, який характеризується нестабільністю законодавчої бази, макроекономічної ситуації. Тому в даний час назріла потреба дослідження, обґрунтування та вдосконалення організації

аналізу, адаптації його до сучасних умов функціонування підприємств з урахуванням чинників ризику, що можуть вплинути у кінцевому підсумку на прийняття управлінських рішень.

Аналізуючи ефективність фінансової діяльності підприємства пропонуємо звернути увагу на співвідношення власних та залучених коштів, тому що саме даний аспект пропонують вважати фінансовою діяльністю на підприємстві згідно з П(С)БО 4. Також, на нашу думку, важливим напрямком у фінансовій діяльності є здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями, тому слід оцінити показники ліквідності підприємства.

Проведемо моніторинг діючих в Україні нормативних актів які пропонують методику розрахунку вище зазначених груп показників(табл..1). До таких методик належать:

- Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства//Наказ Мінекономіки від 26.10.2010 № 1361(МВОНП)

- Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки // Наказ Міністерства фінансів України 14.02.2006 N 170(МАФГДДСЕ)

- Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків// Постанова Правління Національного банку України 06.07.2000 N 279(МНБУ)

Порівнюючи дані методики можна з певністю сказати що лише один показник у даних методиках розраховується однаково але має різні назви. Це коефіцієнт співвідношення позикових коштів до власних: майже тотожно він звучить у методиці виявлення ознак неплатоспроможності підприємства, в МНБУ – коефіцієнт незалежності, а у методиці аналізу підприємств державного сектору економіки – коефіцієнт заборгованості. Крім даних назв існує ще четверта назва – це коефіцієнт фінансового ризику. Така кількість назв є не доцільною і може призвести до непорозумін між певними структурними органами управління в Україні. Не слід також забувати і про підприємство яке за результатами звітного періоду також повинно розраховувати даний показник і подавати інформацію до статистичного управління.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика розрахунку показників ліквідності та платоспроможності за існуючими методиками

МВОНП	МНБУ	МАФГДДСЕ
коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності $K_{з.л.} = \frac{\text{ряд } 260 \text{ ф}1}{\text{ряд } 480 + 620 \text{ ф}1}$	коефіцієнт загальної ліквідності $K_{з.л.} = \frac{\text{ряд } 260 \text{ ф}1}{\text{ряд } 620 \text{ ф}1}$	коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності $K_{з.л.} = \frac{\text{ряд } 260 \text{ ф}1}{\text{ряд } 480 + 620 \text{ ф}1}$
Коефіцієнт покриття	коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт покриття

$K_{\text{покр.}} = \frac{\text{ряд.} 260 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$	$K_{\text{н.л.}} = \frac{\text{ряд.} 150 + 160 + 170 + \dots + 240 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$	$K_{\text{покр.}} = \frac{\text{ряд.} 260 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$
<b>коефіцієнт швидкої ліквідності</b> $K_{\text{ш.л.}} = \frac{\text{ряд.} 260 - (100 + \dots + 140) - 270 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$	<b>коефіцієнт миттєвої ліквідності</b> $K_{\text{а.л.}} = \frac{\text{ряд.} 220 + 230 + 240 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$	<b>коефіцієнт абсолютної ліквідності</b> (платоспроможності) $K_{\text{а.л.}} = \frac{\text{ряд} 230 + 240 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$
<b>коефіцієнт абсолютної ліквідності</b> (платоспроможності) $K_{\text{а.л.}} = \frac{\text{ряд} 230 + 240 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$	<b>коефіцієнт незалежності</b> (фінансового ризику) $K_{\text{ф.н.}} = \frac{\text{ряд.} 480 + 620 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 380 \text{ ф.1}}$	<b>коефіцієнт заборгованості</b> (фінансового ризику) $K_{\text{ф.н.}} = \frac{\text{ряд.} 480 + 620 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 380 \text{ ф.1}}$
<b>коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів</b> $K_{\text{н.в.}} = \frac{\text{ряд.} 480 + 620 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 380 \text{ ф.1}}$	—	—

Отже, необхідно прийняти одну назву даного показника і на наш погляд, найбільш доцільною була б назва – коефіцієнт фінансового ризику. Тому що зміна розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства може показати наскільки підприємство ризикуватиме потрапити до залежності від зовнішніх кредиторів та чи спроможне підприємство самостійно керувати своїм капіталом, з погляду інвесторів або позичальників. Запровадження єдиної назви спростить роботу аналітикам як на підприємстві так і структурах управління економіки в Україні.

Дослідження назв та визначення показників ліквідності показало що у двох методиках (МВОНП та МАФГДДСЕ) рекомендовано єдині назви та розрахунок таких показників як: коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності, коефіцієнт покриття, коефіцієнт абсолютної ліквідності(платоспроможності). Крім вище зазначених коефіцієнтів у Методичці ВОНП пропонується визначати коефіцієнт швидкої ліквідності.

Що ж стосується методики НБУ, то відповідно до неї коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт загальної ліквідності це зовсім різні два показники. З точки зору розрахунку – коефіцієнт загальної ліквідності визначається як коефіцієнт покриття у двох інших методиках. А коефіцієнт поточної ліквідності за розрахунком належить вкладення підприємством тимчасово вільних коштів у банківські депозити, короткострокові цінні папери та інші дохідні фінансові інструменти з метою формування ліквідних резервів та одержання доходів, а тому для їх перетворення необхідний певний час.

Також методика НБУ рекомендує визначення коефіцієнт миттєвої ліквідності. Від коефіцієнта абсолютної ліквідності він відрізняється тим що до грошових коштів та їх еквівалентів у чисельнику додаються ще поточні фінансові інвестиції. На наш погляд дані показники можуть існувати як самостійні. Тому що з точки зору економічної сутності абсолютно ліквідними можуть бути лише грошові кошти. Що ж стосується поточних фінансових інвестицій, то до цього виду інвестицій належать вкладення підприємством тимчасово вільних коштів у банківські депозити, короткострокові цінні папери та інші дохідні фінансові інструменти з метою формування ліквідних резервів та одержання доходів, а тому для їх перетворення необхідний певний час.

Характеризуючи показники та методику їх розрахунку звернемося до офіційної інформації яку подають суб'єкти господарювання (підприємства) до статистичного управління та публікують на офіційних сайтах.

Проаналізуємо показники ВАТ «Володарка» та ВАТ «Лілея», це підприємства які відносяться до галузі «Виробництво одягу; виробництво хутра та виробів з хутра (18.22.0)», які пропонуються консалтинговою компанією Alt на офіційному сайті. Серед показників ліквідності наведені:

- коефіцієнт ліквідності ( $K_{\text{лікв.}} = \frac{\text{ряд.} 260 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$ );

- коефіцієнт прискореної ліквідності ( $K_{\text{пр.л.}} = \frac{\text{ряд.} 260 - (100 + \dots + 140) \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$ );

- коефіцієнт грошової ліквідності ( $K_{\text{а.л.}} = \frac{\text{ряд} 230 + 240 \text{ ф.1}}{\text{ряд} 620 \text{ ф.1}}$ ).

Перелік даних показників за назвами не відповідають жодній рекомендованій методичці що затверджена Міністерством економіки та НБУ, щодо визначення то вони співпадають з розрахунком коефіцієнта покриття, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності.

**Висновки.** Отже, ми бачимо, що немає узгоджених рекомендацій по назвам показників та їх розрахунку керівними органами: Міністерством економіки України, Національним Банком України та Статистичним управлінням. Така неузгодженість може привести до невірних висновків щодо фінансового ризику та платоспроможності підприємств в Україні, їх інвестиційної привабливості.

**Література:**

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства//Наказ Мінекономіки від 26.10.2010 № 1361
2. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки // Наказ Міністерства фінансів України 14.02.2006 N 170
3. Положення про порядок формування та вичислення резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків// Постанова Правління Національного банку України 06.07.2000 N 279
4. [http://alt.com.ua/ukr/rating\\_individual/8463/fixed\\_assets\\_share/////2009/2/18/////ind\\_other\\_non\\_current\\_assets](http://alt.com.ua/ukr/rating_individual/8463/fixed_assets_share/////2009/2/18/////ind_other_non_current_assets)
5. [http://alt.com.ua/ukr/rating\\_individual/10420/fixed\\_assets\\_share/////2009/2/18/////ind\\_accounts\\_receivable](http://alt.com.ua/ukr/rating_individual/10420/fixed_assets_share/////2009/2/18/////ind_accounts_receivable)

Стаття надійшла до редакції 16.08.2011 р.



ТОВ "ДКС Центр"